

Кучерук Т.Г.

к.е.н., докторант,

Науково-дослідний економічний інститут

м. Київ, Україна

АДАПТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ЗА УМОВ ГЛОБАЛЬНОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Сучасний характер стрімких якісних перетворень у сфері технологічного розвитку провідних держав світу доводить цілковиту доречність розгляду інноваційних високопродуктивних технологій як рушійної сили економічного зростання країн у майбутньому. На світових ринках визначились три глобальних інноваційних інкубатора - ЄС, США та Канада, Східно-Азіатський регіон. До числа технологічних лідерів потрапляють країни, які активно нарощують зусилля щодо створення принципово нових технологічних напрямів, зокрема, нанотехнологій, генної інженерії, біотехнологій, штучних полімерів, нетрадиційної енергетики та переходу від стратегії технологічної імітації до стратегії технологічного донорства. Саме країни - інноватори згідно з методикою WEF посідають найвищі ранги в рейтингу конкурентоспроможності 117 країн світу за підсумками ранжирування в останнє десятиріччя.

Технологічні інновації опиняються у фокусі інституційних, економічних, технологічних та організаційних факторів, оптимальне сполучення яких створює умови для ефективною пропозиції та використання нововведень і навпаки, їх диспропорції блокують зростання продуктивності та відповідно добробуту і рівня життя [1, с. 25]. Протягом останніх 10-15 років технологічне прогнозування стало обов'язковим інструментом для всіх розвинених країн світу й авторитетних міжнародних організацій при розв'язанні проблем короткострокового і довгострокового планування та ухваленні стратегічних

рішень щодо інноваційно орієнтованого економічного розвитку як окремих країн, так і регіонів світу. За даними UNIDO [2], головного координатора цих робіт, національні програми з технологічного передбачення сьогодні почали здійснювати понад 40 країн світу.

Однак, майже половину світових витрат на наукові роботи й не менше двох третин глобальних витрат на дослідження й розробки забезпечують ТНК. Загальна лібералізація торгівлі і фінансових потоків у поєднанні з проривами в телекомунікаціях та інформаційних технологіях відкрила для них нові можливості. Значення ТНК як глобальних гравців у посткризовому світовому господарстві зростає через їх фінансову, технологічну та організаційну системи та управлінські здібності. Останніми роками відбулись істотні зміни в інвестиційних стратегіях ТНК. Як показує практика, потоки прямих інвестицій тепер спрямовуються на операції зі злиття й поглинання компаній, що дає змогу скоротити терміни й витрати корпорацій при виході на нові ринки.

Отже, наддержавні політичні, економічні, торговельні об'єднання та союзи утворюють в економічному й політичному просторі світу своєрідні мегарегіони, в рамках яких об'єднуються потенціали декількох національно-державних утворень і формується мегаринок.

У цьому зв'язку постають питання про інституціональні основи адаптування інноваційно орієнтованого економічного розвитку України за умов глобальної науково-технічної конкуренції. Оцінюючи науково-технічну конкурентоспроможність країни, слід враховувати кількість розробників на душу населення. Цей показник у 2011 році становив в Україні 0,21% , США – 0,62%, Канаді – 0,62%, Великобританії – 0,51%, Германії – 0,38%, Росії – 0,38%, Малайзії – 0,22%, Польщі – 0,18%, Китаї – 0,07% [3, с.18]. разом з тим, глобалізація світової економіки і науки спричинює необхідність об'єднання зусиль і концентрації ресурсів країн на пріоритетних науково-технологічних напрямках з метою подолання наслідків світової фінансово-економічної кризи, досягнення стабільного поступального розвитку національних господарств, визначення перспективних фінансових механізмів науково-технічної взаємодії

суб'єктів господарювання. Для цього необхідне сприятливе для інноваційної діяльності середовище, яке має підтримку з боку державного і приватного секторів у межах глобального інноваційного простору. Зокрема, йдеться про міжнародне співробітництво у проведенні наукових досліджень між університетами та бізнесом, інтеграцію у міжнародний освітній простір та скоординовану світову науково-технічну політику.

Втім, кооперація різних країн в інноваційній сфері має широкий спектр форм – таких, як об'єднання ресурсів з метою одержання нових науково-технічних результатів; міжнародний трансфер технологій; спільне формування інститутів інноваційного розвитку - корпорацій, консорціумів, холдингів, фінансово-промислових груп, які акумулюють кошти та інвестують розробку, освоєння й поширення нових поколінь техніки й технологій; створення світової науково-інноваційної інфраструктури; здійснення інновацій, що мають глобальний характер за самою своєю суттю. У цьому контексті необхідно визначити пріоритетні напрямки розвитку науки й техніки в сфері передових технологій, в яких Україна має вагомий потенціал [4, с.76].

Сьогодні Україна залишається серед світових лідерів за такими напрямками фундаментальної науки, як фізика, математика, інформатика, хімія, фізіологія, медицина; входить у «вісімку» держав, які мають необхідний науково-технічний потенціал для створення авіакосмічної техніки. Вітчизняна наука зберегла здатність отримувати наукові результати світового рівня в таких напрямках, як розробка новітніх розділів математики та теоретичної фізики; дослідження наноструктур і розробка нанотехнологій; радіофізика міліметрового та субміліметрового діапазонів; імунобіотехнологія, біосепсорика та молекулярна діагностика; біотехнологія рослин та біофізика; біодеградація; кріобіологія та кріомедицина; нейронаука, зокрема нейрофізіологія; інформатика; аерокосмічні технології, а також цілий ряд інших напрямів фізики, хімії, біології тощо.

Отже, адаптування інноваційно орієнтованого економічного розвитку України за умов глобальної науково-технічної конкуренції передбачає:

- підтримування державних передових позицій у наукових дослідженнях і

технологіях з ряду пріоритетних напрямів;

- посилення позицій країни в глобальному обороті високотехнологічної продукції та технологій;

- створення економічних та інституційних умов для розвитку інноваційної інфраструктури країни за умов глобальної ідентичності.

Таким чином, відповідаючи вимогам глобальної науково-технічної конкуренції, державний механізм інноваційно орієнтованого економічного розвитку суб'єктів господарювання країни має бути вбудованим в інституціональний лад, інфраструктуру і технології глобального інноваційного простору.

Література:

1. Федулова Л. Технологічна політика в системі стратегії економічного розвитку / Л. Федулова // Економіка і прогнозування. – 2010. - № 1. – С. 20 – 38.
2. Convergence, Catch up and Overtaking: How the balance of world economic power is shifting [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pwc.com/ru/ru/press-releases/2010/Shift-in-World-Economic-Power.jhtml>
3. Чернявская И. Среда инвестирования / И. Чернявская, А. Харченко // Инвестгазета. – 2011. - № 48-49. – С. 18 – 21.
4. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010 – 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. - [Електронний ресурс]. – <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article>